

Frágreiðing frá Búskaparráðnum

LAGT TIL RÆTTIS EIRIKUR LINDENSKOV

Mæla til umsetiliga fiskirættindi

Í gjár kom frágreiðingin frá Búskaparráðnum um búskapargöngdina 1997. Nevndin sigur, at tey búskaparligu hagtöluni vistu í 1996 sum heild framgöngd. Fráflytingin var fyrri fyrstu ferð í átta ár minni enn tilflytingin. Lønartú-

gjalddingarnar ókstust í so at síga øllum vinnugreinum, landingar til føroyskar fiskageparar ókstust, toska- og hýsfiskiskapurin við Føroyar vaks munandi, innflutningurin av tilfari til vinnuvirksemi ókstist, nýtslan hjá húsarhaldumunum - ikki minst av bilum ókstist.

gjaldsjavnin hevði avlop, úttanlandsskuldin er minkað munandi og landskassin og kommununar fingi munandi betri figgarlig úrslit enn ári frammanundan. Búskaparliga afturgöngd in byrjaði í 1989 og var í hæddini í 1992 og 1993. Tey fyrstu tekini til, at aft-

urgöngdin var við at vera av, komu longu í seinnu helvt av 1994.

Hagtöluni, sum eru tøk fyrri fyrsta part av 1997 visa, at framgöngdin heldur fram, hóast hon ikki er eins stór og vittevnandi í samfelagnum sum í 1996.

Hóast hetta, eru útlitini

fyrri tey komandi ári heldur ivingarsom, fyrst og fremst orsakað av støðuni innan fiskivinnuna, sigur Búskaparráðið, sum mælir til at fylgja tilráðingini frá ICES um niðurskurð í fiskiskapinum.

Búskaparráðið mælir eisini til - fyrri at fáa eina skjóta

og lætta tillaging av flotanum, at fiskirættindini gerast umsetiliga.

Grundað á tey vánaligu útlitini fyrri fiskiskapin við Føroyar verður eisini mælt til, at landskassi og kommunur føra eina sera vaman figgarpolitikk.

Ásanna ikki týdningin av effektivum fiskiflota

Politiska búskaparliga kjakið snýr seg í ov stóran mun um fiskirættindi hjá teim ymsu skipabólkunum og økjum í landinum, heldur Búskaparráðið, sum ávarar politikarar um at lata seg tæla av dreyminum um eina møguliga oljuvinnu

Búskaparráðið sigur, at tær abendingar, sum kunnu fastast um raksturinn hjá fiskiskapflotanum, benda á, at raksturinn er batnaður munandi tey seinastu 2-3 ári, men at batin framvegis ikki er nóg stórur til at tryggja størvegis avlop til avskrivningarnar.

Henda myndin gerst uppáftur greiðari, tá ið hugsað verður um, at ilögustudulin stendur sum inni á rokkskapinum, meðan minstaløn og dagstúndingur ikki standa sum útreiðslur.

Tað er órógvandi, at fiskiskapflotin ikki ber seg, hóast fiskiskapurin - ikki minst eftir toski og hýsu - hevur verið so sera góður. Tað er alneyðugt at taka stig til at tryggja, at flotin ber seg. Skal ein fáa tað mesta burtur úr føroyska búskapinum, má samstarvast um at fáa skipanina innan fiskivinnuna at virka eftir ætlan. Fæst skipanin at virka, eru

útlitini til búskaparliga framgöngd væl stórra enn tey annars høvdu verið.

- Ein búskaparliga effektiv høvudsvinna er ein frotreyt fyrri, at onnur sera týðandi mál kunnu røkka.
- Endurnýgging av flotanum. Ein frotreyt fyrri at kunna endurnýgga flotan er, at fiskivinnan kastar nóg nóg av sær. Ein fær ikki eitt gott úrslit av at veita stuðul til endurnýgging av flotanum, um ein ikki tryggja lønsemi í rakstrinum, annars bera tey nýggju skipini seg kortini ikki - og tey verða helst tey fyrstu, ið verða seild av landinum.
- Ilöguhugur og vága-fýsni. Um flotin kastar nóg av sær, so verður áhugi fyrri at gera ilögur í skip.
- Størra eginpeningur. Um flotin kastar nóg av

sær, so verður áhugi fyrri at lata vinnuna forrenta kapitalin heldur enn við passivari ilögu.

• Góðar manningarhýtur. Um flotin ikki er búskaparliga effektivur, so verður ov lítið til manningar-nar. Tað, sum darvar búskaparliga effektivitetin hjá flotanum, er ikki so nóg kostnaðurin av at reka fiskiskap, men í væl stórra mun, at virðið av veiðini hjá hvørjum báti er ov lítið - fyrst og fremst tí tann fiskiáða nøgðin hjá hvørjum báti er ov líti.

• At tilfingisrentan ikki fer fyrri skeytt. Um kapasitetin í flotanum er ov stórur, fer tilfingisrentan til at gjalda olju, hýtur og aðrar rakstrarútreiðslur til tey skip, sum eru til avlops. Um hon fer fyrri skeytt, kann hon vera vit til at styrkja fiskivinnuna og kanska aðrar vinnur figgarliga. Hon kann eisini hugsast at kunna gera nyttu í samfelagnum upp á annan hátt, t. d. kann hon kanska geva møguleika fyrri at lækka skattarísið.

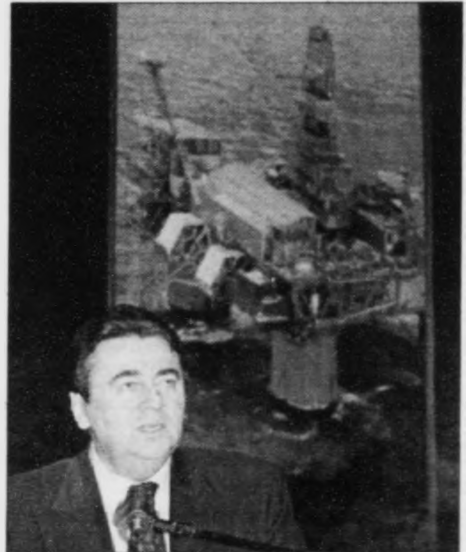
• At flest møgulig fiskasløg kunnu koma til sættis. Um skipini bera seg, so kunnu fiskasløg, sum ikki geva so høgan

prís betri nýstast sum iskoyti til raksturinn.

• At fiskavirkini bera seg. Ein búskaparliga veikur floti fer ofta eftir lotuvinningi, eitt nú við at royna at dúva upp á lotuvinning. • Byggja upp aðrar alternativar vinnur. Hugburðurin í høvudsinninum hevur stóran týdning fyrri hugburðin í samfelagnum øllum, og við at sleppa av við yvirkapasitet í fiskivinnuni kunnu dugnalig fólk úr fiskivinnuni verða við at byggja nýggjar vinnur upp. Óheimleis hevur effektivitetin í høvudsinninum týdning fyrri kappingartríði í øllum samfelagnum.

Tað er tískið ein sera týðandi partur av kjakinum, hvørt skipanin fyrri fiskivinnuna tryggjar rentabilitet í fiskivinnuni, sigur Búskaparráðið.

Politiskt búskaparliga kjakið í dag víðger fyrst og fremst spurningin um fiskirættindi hjá teim ymsu skipabólkunum og økjum í landinum. Tað týkist ikki at ásanna týdningin av einum effektivum fiskiflota. Helst er betta ósøkin til, at politiska skipanin ikki tekur ta stóra stírið, sum skal til fyrri

Búskaparráðið ávarar ímóti, at vit lata okkum tæla av møguligum oljuvinnu

at fremja skilagóð tiltøk innan fiskivinnuna.

Útlitini til at finna olju á føroyskum øki gera kanska, at politiska hugsanin er, at tørvurin á at gera nakað veruligt við hesar trupulleikar verður minni, helst tí ein vónar, at oljan fer at hava við sær, at møgulig mistøk ikki fáa so álvarslegar avleiðingar. Av fleiri orsøkum er hesin hugsunarháttur ikki skilagóður. Fyrri tað fyrsta er tað alt ov vánaligt at grunda tann ferdá politikkinn á sera óvissar framtidarinnitøk, Fyrri tað næsta

liggja møgulig oljuvinnutøkur ov langt frammi í tíðini til, at tær kunnu loysa dagsins trupulleikar. Fyrri tað trýja verða trupulleikarnir uppáftur truplari - kanska ómøguligir - at loysa, um teir ikki verða loystir, tá ið teir verða ásannaðir. Og síðst, men ikki minst, er tað av ovurstróm týdningi, at stílað verður ímóti, at allar vinnur - eisini fiskivinnan - skulu verða sjálvbjargnar, hóast møgulig oljuvinnutøk.

Krøvini frá ICES kosta 250 mió kr

Búskaparráðið mælir til, at vit fylgja tilráðingini frá ICES, sum mælir til munandi niðurskurð í fiskiskapinum undir Føroyum. Verður tilráðing fylgd, minkar útflutningsvirði okkara við 250 milliúnum krónum

Í tí seinasta tilmælinum frá ICES verður mælt til munandi niðurskurð í veiðini undir Føroyum eftir nøkrum av teimum mest týðandi fiskasløgnum, sigur Búskaparráðið í frágreiðing

sini. - Sostatt verður mælt til, at fiskiskapurin eftir toski verður í mesta lagi 23-27.000 tons. Eftir Upsa í mesta lagi 10.000 tons. Hýsfiskiskapurin verður

hildin at verða á lívfrøðiliga burðardyggu støði, um veiðitrystið er sum nú, t. e. fiskið verður um 10.000 tons.

Tilráðingini frá ICES er grundað á, at fiskifrøðingar vænta, at fiskastovnamir við Føroyar fara at minka munandi, um veiðitrystið ikki verður linkað. Fiskifrøðingarnir mæla til eitt meira javnt tryst, sum ikki er ov høgt. Sambært teirra metingum, kann samfelagið kortini fáa meira úrtøku úr sjónum, enn eitt ov høgt veiðitryst gevur. Sæð frá

einum búskaparligum sjónarmiði, hevur tann skiftandi úrtøkan, sum friur fiskiskapur hevur við sær, sera óhepnar fylgjur, tí óvissan ger tað sera trupult fyrri vinnuna at gera ætlanir yvir longri tíðarskeið. Hesar skiftandi umstøður hjá høvudsinninum ávirka allar partar av samfelagnum. Nógv høvur verið unnið, um búskapargöngdin var eitt sindur javnari.

Sambært tilráðingini eigur fiskiskapurin undir Føroyum ikki at vera meira enn tilsamans uml. 70.000 tons,

av hesum kunnu føroyingar fiska uml. 65.000 tons ella umleið tað sama sum í 1994, ið var eitt av teimum vánaligast fiskiárunum. Viðrið av veiðini kann tó kortini rokast at gerast frægari enn í hesum árinum, tí parturin av toski og hýsu er munandi øktur.

Um fiskiskapurin skal minka við uml. 15.000 tons av toski, 7.000 av upsu og 3.000 tons av øðrum fiskasløgum, merkir tað, at avreiðingarvirðið minkar við uml. 175 mió krónum. Útflutningsvirðið minkar við

hesari upphædd, um ein roknað við, at niðurskurðin í fiskiskapinum hevur við sær, at útflutningurin av óvirkaðum fiski minkar til svarandi. Um ein roknað við, at minkingin hevur við sær, at fiskavirkini fáa til svarandi minni nøgd til virkingar, so minkar útflutningsvirðið við út ímóti 250 mió. krónum.